

rikanske geolog William E Davis som karakteristisk for de arktiske ørkener, at man har alle de klassiske ørkenkarakterer, som ringe eller totalt manglende vegetation, vindslibning, saltskorper og manganbelægninger på stenblokke, samtidig med at man her, ganske vist kun en kort tid om sommeren, har store søer og også kan have veludviklede flodsystemer med en betydelig erosion.

Bogen falder i to dele: en naturgeografisk og en økonomisk, teknisk del. Til indledning gennemgås en række aspekter af det arktiske og antarktiske klima, medens en nærmere analyse af det polare ørkenklima foretages af Michael J. Bovis og Roger G. Barry. Senere foretages en analyse og opdeling i deserts og semideserts efter Thornwaite-Mathers fugtighedsindex og efter Turcs fordampningsformel. Resultaterne er gengivet i kort, og det fremgår heraf, at Station Nord har et semidesert-klima, medens Grønlands nordkyst er et desert-klima. Forfatterne er selv klar over, at der kan være en vis divergens mellem kortets signaturer og den faktiske karakter på stedet, og kommer derfor til den konklusion, at udbredelsen af de arktiske ørkener i første række er et udtryk for tidligere klimaforhold fremfor den nuværende situation. Efter anmelderens opfattelse er det måske i højere grad et udtryk for, at de nævnte formler ikke er egnede til behandling af så ekstreme klimaområder som det yderste Arktis, idet disse områder i langt højere grad end de fleste andre steder, er betinget af sjældent forekommende ekstremværdier og ikke af middelværdier. Dette gælder både for udbredelsen af planter og dyr og for erosionsformerne.

Bogens anden del omhandler den økonomiske basis for udviklingen af arktiske områder taget i videste omfang, og herunder også de tekniske faciliteter, som står til rådighed for transport og beboelse i Arktis.

Disse indvendinger mod bogen taget i betragtning må den dog stadig anbefales som bringende en række moderne relevante oplysninger om morfologi og livsvilkår i Arktis, men altså ikke blot om de arktiske ørkener.

Børge Frstrup

Jean Malaurie (ed.): Le peuple esquimau aujourd'hui et demain.
Publications du Centre d'Études Arcti-

ques. Bibliotheque Arctique et Antarctique. IV. Mouton Paris 1973. 696 s., ill. 16×24 cm. F 96.00.

Bogen bringer bidragene fra den fjerde internationale kongres afholdt af Fondation Française d'Études Nordiques i Le Havre 24.-26. november og i Rouen 27. november 1969. Konferencen var vigtig ved ikke blot at have repræsentanter for forskning og administration af alle de eskimoiske områder, strækkende sig fra Alaska over Canada og Grønland til U.S.S.R., men også ved at man her for første gang fik samlet repræsentanter for den indfødte befolkning selv.

Fra grønlandsk-dansk side foreligger bidrag fra Odåk Olsen, Finn Lyngge, Hans C. Christiansen, Jørgen Pjettursson, Angmalortok Olsen, C. Vibe, Mogens Bose-rup og Henning Brøndsted. Kongressen mundede ud i ialt 9 resolutioner og re-kommendationer af betydning for den fremtidige udvikling af Arktis og dens eskimoiske befolkning. Som fremhævet i et diskussionsindlæg af Ingmar Egede vil det derfor også være af vigtighed, om den her foreliggende kongresrapport, der er skrevet på engelsk og fransk, kunne oversættes til den indfødte befolknings egne sprog, det er jo om disse folk beretningen handler.

De enkelte bidrag er vigtige ved at gøre status over problemerne i Arktis i dag og ved at bringe mange statistiske oplysninger, som ellers er svært tilgængelige. Det kan derfor kun beklages, at bogen har været 4 år undervejs, så flere oplysninger efterhånden ikke er aktuelle længere.

Børge Frstrup

Antarctic Map folio Series. Folio 12: Geologic Maps of Antarctica.

1969. 1970. American Geographical Society, New York. 23 kortblade, 6 s. tekst. 28×44 cm. \$ 12.00.

Med 18 detaljerede geologiske kortblade, der selv om de ikke tilsammen dækker hele det antarktiske kystland, så dog omfatter hovedparten af de kyster, hvor der er isfrit land, eller hvor nunatakker i større omfang skyder sig op gennem isdækket. Dertil ommer et kort over fossilfund og deres aldersbestemmelser og et radiometrisk aldersbestemmelseskort over de antarktiske formationer. Et fuldstændigt geologisk kort over det antarktiske

kystland suppleret med et morphometrisk kort afslutter sammen med et kort over Gondwana landets geologi det fyldige bind i den antarktiske map folio series, det hidtil mest omfattende, men også vigtigste bind i serien.

Der er her et uhyre stof, som er blevet kompileret, meget er kendt fra detailaf-handlinger og fra fremlæggelse på symposier og konferencer indenfor SCAR, men meget er også nyt og publiceres her for første gang. Et stort antal geologiske medarbejdere har gennem lange tider været beskæftiget ved værket.

Af speciel geografisk interesse er de morphometriske afsnit af Robert Nichols og vel også kortet over Gondwana Lands orogoni og tektonik, disse afsnit er som alle de andre kapitler forsynet med meget fyldige litteraturhenvisninger.

Sammenlignes kortene med den viden, der fandtes tilgængelig for blot få år siden, er det evident, hvor meget post-IGY-undersøgelserne har bidraget til udforskningen af Antarktis, og selv om der allerede er foretaget vigtige fund i de aller-sidste år, som ikke har kunnet medtages, så vil det her foreliggende atlasbind alligevel blive stående som et af de vigtigste dokumenter i Antarktis' geologi, som en milepæl også for fremtiden.

Børge Frstrup

Antarctic Map Folio Series. Folio 17: Marine Sediments of the Southern Oceans, by H. G. Goodell, R. Houtz, M. Ewing, D. Hayes, B. Naini, R. J. Nichols, J. P. Kennett and J. G. Donahue.

18 sider tekst, 7 kort plus to fotografiske tavler. American Geographical Society New York 1973. 28×44 cm. \$ 11.00.

Serien af Antarctic Map Folio Series skridder jævnt frem med publicering af 1 eller to hefter om året. Turen er nu kommet til en kortlægning af de marine sedimenter og en oversigt over forekomsten af foraminiferer og diatomeer i de antarktiske farvande. Siden H.M.S. Challenger 1873-76 foretog de første sedimentindsamlinger i Antarktis er et stort materiale blevet tilvejebragt, sidst ved U.S.N.S. Eltanin fra 1962 og fremover. Materialet herfra og fra andre ekspeditioner er samlet i et oversigtskort over sedimenttypernes forekomst. Af særlig vigtighed er her publiceringen af en lang række undervandsfotografier som bl. a.

viser, at havbunden over store strækninger praktisk talt er brolagt med en samling af ferromanganklumper op til 10 cm i diameter.

Børge Fristrup.

Chorley, Beckinsale & Dunn:
The History of the Study of Landforms.
Vol. 2. The Life and Work of William Morris Davis. Methuen & Co. London 1973. 874 s., 163 fig. 16×24 cm. £ 13.50.

Denne bogbegivenhed er helt helliget W. M. Davis. Dens 1. del omhandler hans mange bidrag til studier af geomorfologi og placerer dem i sammenhæng med hans øvrige arbejder og med hans egen og senere tiders kritik, 2. del omhandler forskerens biografi.

Ruth Helkiær Jensen

E. S. Higgs (ed) 1975: Palaeoeconomy.
Papers in Prehistory, The British Research Project in the Early History of Agriculture. Cambridge Univ. Press. Cambridge 1975. 244 s., talr. fig. og tabeller 22×28 cm. £ 8.50.

Palæoekonomi, som emnet præsenteres i denne fremstilling af 8 kendte arkæologer, er en gren af kulturøkologien. Der lægges derfor vægt på en mængde velkendte begreber som »ressourcer for en given teknologi«, »bæreevne for befolkning«, »tilpasning« o. s. v. For danske er en artikel om jægersamfund med moskusoksen som vigtigste byttedyr måske specielt interessant. Den foreliggende bog demonstrerer ret tydeligt de fordele, arkæologer kan vinde ved betragtninger af kulturøkologisk art (specielt måske artiklen: Settlement and Land Use in Capitanata, Italy). Arbejdsfeltet indbyder til tværfagligt samarbejde!

Sofus Christiansen

Karen J. Friedmann:
Danish Agricultural Policy 1870-1970.
The Flowering and Decline of a Liberal Policy. Reprinted from Food Research Institute Studies Vol. XIII No. 3, 1974.

Stanford University California. 13 s. § 1. En fortrinlig oversigt, der på 12 sider giver kvintessensen af dansk landbrugs udvikling gennem 100 år. Af den valgte

litteratur fremgår det, at forfatteren, der er landbrugsøkonom, er fortrolig med danske landbrugsproblemer.

Ruth Helkiær Jensen

David W. Heal. The Steel Industry in Post War Britain.
Industrial Britain. David & Charles, London 1974. 224 s. 16×25 cm. £ 6.25.

Gennem det meste af jern- og stålindustriens historie har U. K. været blandt de førende med hensyn til produktion, kvalitet, markedsandel og indførelse af ny teknologi. Endnu i dag er landet nr. 5 i verdensproduktionen, i Europa (→ Sovjet) kun overgået af Vesttyskland, men dog tæt fulgt af Frankrig. At dømmen efter denne beretning af Heal har det været en evig kamp for England i efterkrigsårene at fastholde denne position på verdensmarkedet. Bogen er en beretning om konservatisme og skepsis i tankegang og handlingsprogram, udtrykt bl. a. gennem rapporter fra regeringen og i de enkelte selskabers prognoser og langtidspaner. Regeringens rationaliseringsforslag har tilsyneladende ikke givet megen genlyd hos branchen, og der har været stor uenighed i synspunkter hos de to parter. Forfatteren viser også, hvordan optimisme og pessimisme har aflest hinanden gennem 1950'erne. En alvorlig hemske har været, at nationaliseringen i 1951 ikke nåede at føre til en rekonstruktion af industrien, de konservatives valgsejr snart efter førte til denationalisering, der varede til 1964. Efter forfatterens mening kan man dog ikke tillægge de skiftende regeringers holdning ret meget ansvar for manglende effektivitet i industrien, eftersom selskaberne opererer efter individuelt planlagte økonomiske beregninger, og selv ikke fornyet nationalisering har kunnet ændre dette punkt. Forfatteren kalder udviklingen gennem 50'erne for resultatet af en god taktik, men en komplet mangel på strategi m. h. t. de ændringer, der har fundet sted inden for råstofforsyningen, handelsbetingelserne og markedssituationen i verden. Det understreges, at holdningen inden for britisk stålindustri i efterkrigsårene har været præget af forsigtighed i investeringer, i planlægning, i langtidspåse og i indførelse af ny teknologi. Denne kritik, der er baseret på en indgående og meget dygtig analyse af udviklingen i stålindustrien som helhed

såvel som af de enkelte selskabers produktionspolitik, sættes yderligere i relief i et kapitel, der handler om moderne lokaliserings teorier, sådan som de forfægtes af den nyere geografiske forskning, og hvoraf det fremgår, at britisk stålindustri også i denne henseende slæber kraftigt efter.

Viggo Hansen

Emile van der Vekene:
Les Cartes Géographiques du Duché de Luxembourg.
Editées aux XVIe, XVIIe et XVIIIe siècles. Editions de L'Imprimerie Saint-Paul. Luxembourg 1975. 301 s., 26×21 cm.

Af flere årsager har landene vest for Rhinen spillet en betydelig rolle i kartografiens udvikling, og bl. a. af den grund har et så omfattende værk som dette en betydelig interesse også for nordiske brugere. Der er behandlet ca. 75 kartografer med kortfattede biografier. Kortene er samlet fra Luxembourg, Holland, Belgien, Frankrig, Tyskland, U.S.A., Østrig og Danmark. Det ældste er et Gérard de Jode kort (antagelig det første kort over Luxembourg ca. 1570). Fra danske samlinger og biblioteker gengives et par kort af Pieter van der Aa (1659-1733). Det ene fra 1712, det andet trykt 1735-40 i Paris og det tredje er en titelvignet af et atlas fra samme forlag.

E.v.d. Vekenes arbejde er præget af megen omhu og dyb fortrolighed med den vesteuropæiske, ældre kartografi. Derfor bør det også kendes i Danmark.

Niels Nielsen

Atlas of Japan.
Physical, Economic and Social. Int. Soc. for Educational Information 1974 (2nd edition). Tokyo 1974. 64 s., 64 kort 1:200.000, 27×37 cm. \$ 35.-

Første udgave af Atlas of Japan fremkom i 1970 (anmeldt i Geografisk Tidsskrift bd. 69). Det er bemærkelsesværdigt, at man allerede i 1974 kunne udsende denne nye udgave med oplysninger revideret frem til 1970-73. Atlas'et dækker hele det traditionelle emneregister i klare kort og tilsvarende tekst. Enkelte emner kan knap nok fremhæves, det skulle måske være befolkningskoncentrationen i storbyerne, som stadig fortsætter, endda